

Henkilökohtainen budjetointi
Avain kansalaisuuteen

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Avain kansalaisuuteen: henkilökohtaisen budjetointimallin avulla osallisuutta, itsemääräämisoikeutta ja valinnanvapautta

Hanke kehittää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmään soveltuvaa henkilökohtaiseen budjetointiin (HB) perustuvaa palvelujen järjestämisen toimintamallia. Malli vahvistaa asiakaslähtöistä ja osallistavaa työskentelykulttuuria, jossa asiakas on valtautettu asiantuntija myös palvelujen kehittämisessä. Malli tukee asiakkaan oman elämänpolun, osallisuuden ja sosiaalisen kansalaisuuden rakentumista.

Kolmivuotinen (1.6.2016 - 31.5.2019) hanke kehittää ja pilotoi HB-toimintamallia osana käytännön asiakastyötä yhteistyössä kaupunkien, ammattikorkeakoulujen, yritysten ja yhteisöjen kanssa:

- **Pilottialueina** Hämeenlinnan, Porin, Tampereen ja Vantaan kaupungit sekä Etelä-Karjalan sote-kuntayhtymä ja Kainuun sote-kuntayhtymä ja niiden alueen kunnat ja kaupungit.
- Metropolia Ammattikorkeakoulu pääkoordinaattorina yhteistyössä Saimaan ja Diakonia ammattikorkeakoulujen kanssa kehittämistyön fasilitoijina ja arviointitiedon tuottajina.
- Kehittämiskumppaneina myös Suomen lastensuojelun avohuollon toimijat Sulat ry, Helsingin Diakonissalaitos HDL sekä Perhehoitoliitto, Kasvatus- ja perheneuvontaliitto, ja alueellisia yhteisöjä rakentamassa palveluja ja tukea asiakkaille sekä palvelukumppanuutta.

Hankkeen asiakaskohderyhminä ovat sote-palveluja tarvitsevat:

- 1) lapsiperhepalvelujen aikuiset asiakkaat (nuoria vanhempia, kuormittunut elämäntilanne)
- 2) muiden sote-palvelujen asiakkaat erilaisissa tuen tarpeissa, kuten aikuissosiaalityön asiakkaat ja lastensuojelun jälkihuollon aikuistuneet nuoret
- 3) vammaispalvelujen sekä omaishoidon asiakkaat.

Hankkeen kehittämistyö kohdistuu myös henkilöstön ja johdon työn muutokseen HB-mallin soveltamisessa sekä asiakastyön tukena toimivien vapaaehtoisten ja kokemusasiantuntijoiden valmentamiseen HB-avustajan toimintaan.

Hanketta ohjaa uteliaisuus ja ennakkoluulottomuus:

- Mitä seuraa siitä, kun asiakas HB-toimintamallin mukaisesti itse valitsee miten ja mihin palveluihin hän käyttää asiakassuunnitelmaan budjetoidut resurssit?
- Millaisia vaikutuksia tällä on nähtävissä asiakkaan hyvinvointiin, toimintakykyyn ja osallisuuteen sekä toisaalta palveluihin, työkäytäntöihin ja kustannuksiin verrattuna tavanomaiseen toimintamalliin?
- Millä edellytyksillä HB-toimintamalli on Suomessa toteutettavissa ja otettavissa käyttöön osana sote-valinnanvapauslainsäädäntöä?

Käytännön toimintaa ohjaa tutkimuksiin perustuva tieto toimijuuden vahvistumisen ja valtaistumisen vaikutuksista. Tukemalla asiakkaiden osallisuutta ja itsemääräämisoikeutta, saadaan aikaan hyvinvoinnin ja toimintakyvyn laajentumisen positiivinen kierre, joka toimii avaimena sosiaaliselle kansalaisuudelle, toimijuudelle ja osallisuudelle.

Osallisuus tässä hankkeessa tarkoittaa asiakkaan toimijuutta ja valtautumista, minäkuvan vahvistumista, asiantuntemuksen tunnustamista ja mukanaoloa kehittäjäkumppanina eri toimijoiden yhteiskehittämisessä. Osallisuus yhdessä HB-mallin kanssa vahvistaa asiakaslähtöistä ja osallistavaa työskentelykulttuuria, jossa asiakas on asiantuntija myös palvelujen kehittämisessä. Palvelut ja läheisten voimavarat integroituvat tarvittavalla tavalla asiakkaan tiimin, omatyöntekijän ja HB-avustajan avulla asiakkaan hyväksi.

Hankkeen toimenpiteet

1. Suomalaiseen palvelujärjestelmään soveltuvan HB-mallin pilotointi ja kehittäminen käytännön asiakastyössä.
2. Uudenlaisen palvelumallin ja kulttuurin edellyttämien toimintojen kehittäminen alueellisissa/paikallisissa sekä valtakunnallisissa työpajoissa.
3. Vaikutuksia kuvaavien mittareiden kehittäminen, erityisesti kustannus-vaikuttavuus-näkökulma verrattuna tavanomaiseen toimintaan.

Hankkeen tuottama monipuolinen ja arviointiin perustuva tieto on hyödynnettävissä sote-uudistuksessa ja palvelujen kehittämisessä. Tietoa tuotetaan kehitetyn henkilökohtaisen budjetointimallin toimivuudesta, toteutettavuudesta ja kustannuksista sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä toiminnan vaikutuksista asiakkaan hyvinvointiin ja toimintakykyyn. Tarkasteltavana on myös HB-mallin kustannus-vaikuttavuus verrattuna tavanomaiseen toimintaan.

Hanke tukee sote-uudistuksen valinnanvapausmallien kehittymistä. Hanke tuottaa valinnanvapauslainsäädäntöä varten seurantatietoa mallin toimivuudesta, raportin henkilökohtaisen budjetoinnin mahdollisuuksista ja edellytyksistä sekä suunnitelman HB-mallin valtakunnalliseen käyttöönottoon tai lisäkokeilujen toimeenpanoon.

Hankkeen tuloksena asiakkaiden

- elämänhallinta ja arjen toimintakyky paranevat
- osallisuus ja toimijuus vahvistuu
- kyky toimia riittävän hyvänä vanhempana ja tavallisena aikuisena vahvistuu
- toimintakyky oman elämänsä valintoihin ja edellytykset sijoittua työhön tai koulutukseen paranevat.

Hankkeen tuloksena yhteistyöskentely asiakkaiden tukemisessa on tavoitteellisempaa ja suunnitelmallisempaa. Viranomaiskeskeinen työskentelykulttuuri muuttuu aidosti asiakasohjautuvaksi. Osaaminen ja asiakasprosessit sekä palveluvalikoimat kehittyvät. Alan henkilöstöä kouluttavien ammattikorkeakoulujen opetus ja työelämäyhteistyö kehittyvät.

Hanke on saanut rahoituksen Kestävää kasvua ja työtä 2014 - 2020 Suomen rakennerahasto-ohjelman Sosiaali- ja terveysministeriön valtakunnallisesta teemahausta: toimintalinja 5, erityistavoite 10.1 Työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen.

Hanke järjestää henkilökohtaista budjetointia koskien valtakunnallisia ja alueellisia seminaareja ja työpajoja yhteiskehittämisen toimintaperiaatteella.

Lisätietoja hankkeesta ja piloteista www.henkilokohtainenbudjetointi.fi

Myös projektipäällikkö, yliopettaja Sirkka Rousu,
puh. 040 714 5157, sirkka.rousu@metropolia.fi